

HODNOCENÍ DEMOKRACIE A NĚKTERÝCH ZMĚN PO ROCE 1989 ČESKOU VEŘEJNOSTÍ

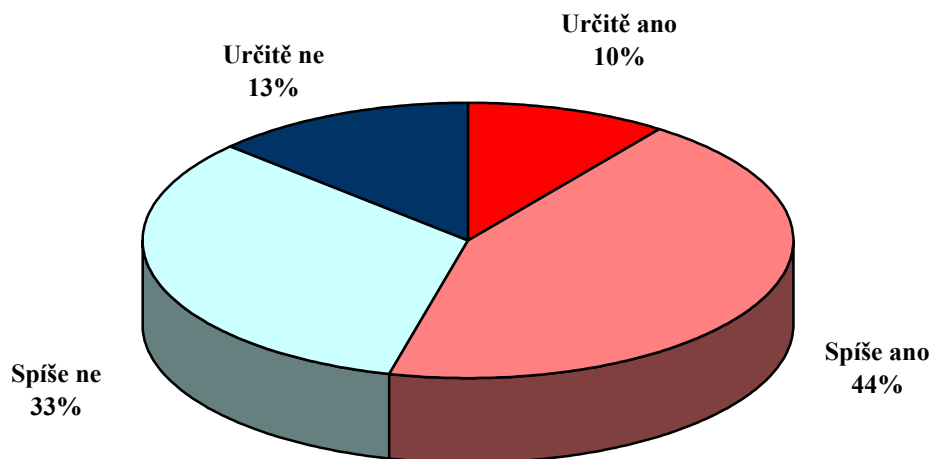
Mírně nadpoloviční většina občanů (54 %) se domnívá, že se v naší zemi podařilo vybudovat základy demokracie. Vyšší podíl lidí (63 %) považuje odbornou úroveň současných politických představitelů za lepší než u politiků minulého režimu. Navrácení majetku v restituci výrazná většina veřejnosti (74 %) označuje za správný krok. Naopak kupónovou privatizaci lidé hodnotí většinou negativně, pouze necelá pětina (18 %) ji považuje za správnou věc.

Citovaný výzkum STEM byl proveden v sérii TRENDY na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let ve dnech 31. října až 9. listopadu 2014. Respondenti byli vybráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpověděl soubor 1071 respondentů.

STEM se v listopadovém průzkumu dlouholeté série TRENDY zaměřil rovněž na některé otázky spojené s vývojem naší společnosti po roce 1989.

V listopadových demonstracích roku 1989 občané volali po návratu demokratických principů do života naší společnosti. Po čtvrtstoletí není v českém veřejném mínění jasno, jak jsme v tomto bodě „uspěli“. Jen mírně nadpoloviční většina občanů si myslí, že se u nás skutečně podařilo základy demokracie vybudovat. Téměř srovnatelný podíl lidí však zastává opačné stanovisko a o reálném naplňování demokratických principů pochybuje.

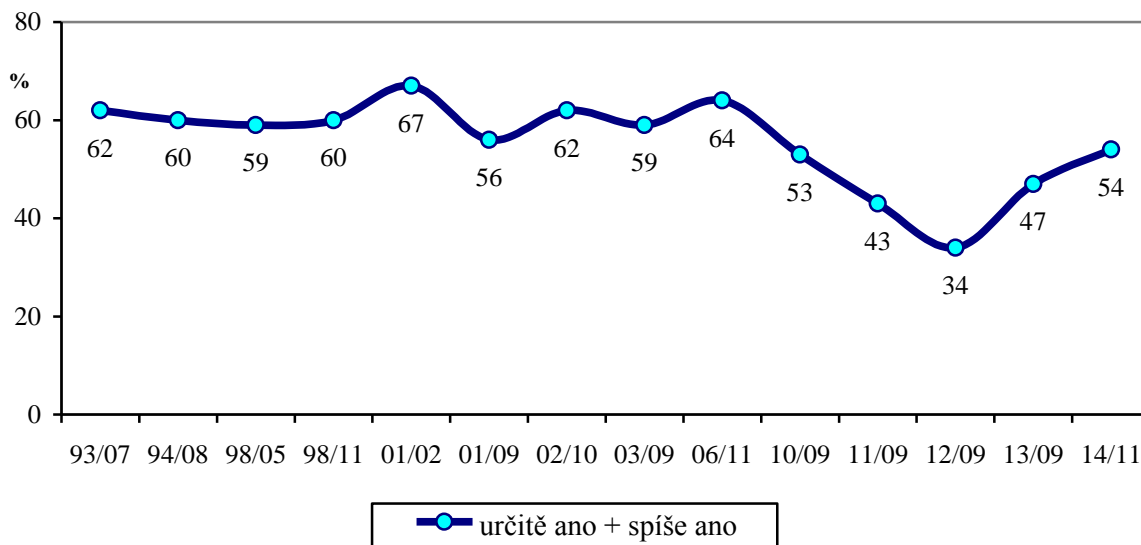
„Myslíte si, že se v České republice už podařilo vybudovat základy demokracie?“

Pramen: STEM, Trendy 11/2014, 1071 respondentů

Z unikátní časové řady STEM od roku 1993 je patrné, že do roku 2006 průzkumy STEM zaznamenávaly poměrně stabilně názor zhruba třípětinové většiny občanů, že základy demokracie se vybudovat podařilo. Od roku 2010 do roku 2012 můžeme sledovat pokles podílu pozitivních názorů a narůstající rozčarování z aktuální situace ve společnosti. V loňském a letošním roce se již podíl optimistických názorů na stav demokracie u nás zvyšoval, přesto je stále nižší než v devadesátých letech a prvních letech nového tisíciletí.

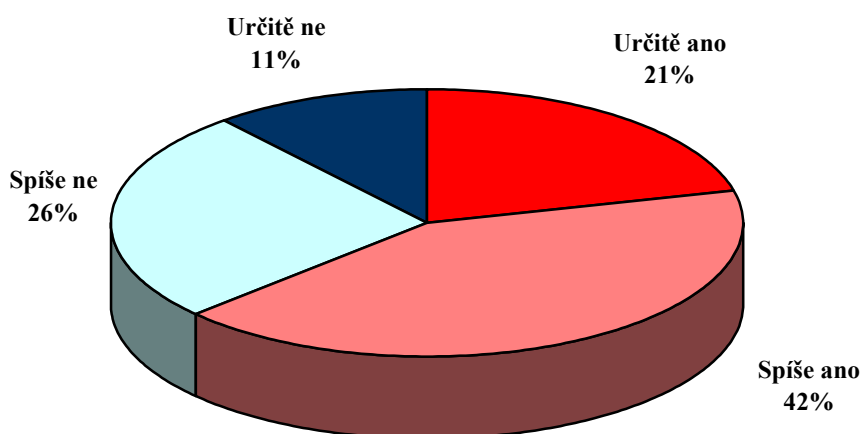
„Myslíte si, že se v České republice už podařilo vybudovat základy demokracie?“

Pramen: STEM, Trendy 1993-2014

V hodnocení odborných kvalit politiků je již názor veřejnosti jednoznačnější, třípětinová většina občanů se domnívá, že současní političtí představitelé jsou větší odborníci než představitelé režimu před rokem 1989.

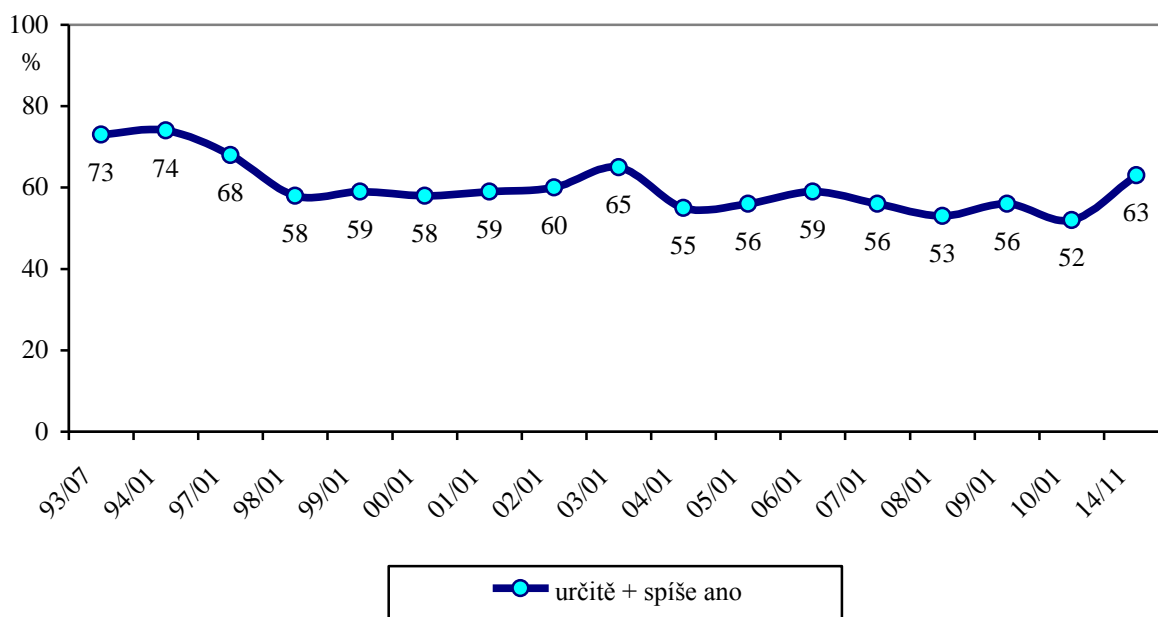
„Myslíte si, že vedoucí představitelé politiky jsou dnes na vyšší odborné úrovni a jsou schopnější než představitelé minulého režimu před rokem 1989?“

Pramen: STEM, Trendy 11/2014, 1071 respondentů

Prostřednictvím více než dvacetileté časové řady STEM můžeme sledovat postupné oslabování původně tříčtvrtinového většinového názoru, že politici režimu po roce 1989 jsou na vyšší odborné úrovni než politici minulého režimu. Nejkritičtější byla veřejnost v roce 2010, kdy si jen mírně nadpoloviční většina občanů myslela, že z hlediska odborných schopností jsou na tom současné politické elity lépe než jejich komunističtí předchůdci. Hodnocení aktuální politické reprezentace je poněkud lepší než před čtyřmi lety, hodnot z první poloviny devadesátých let ale nedosahuje.

„Myslíte si, že vedoucí představitelé politiky jsou dnes na vyšší odborné úrovni a jsou schopnější než představitelé minulého režimu před rokem 1989?“

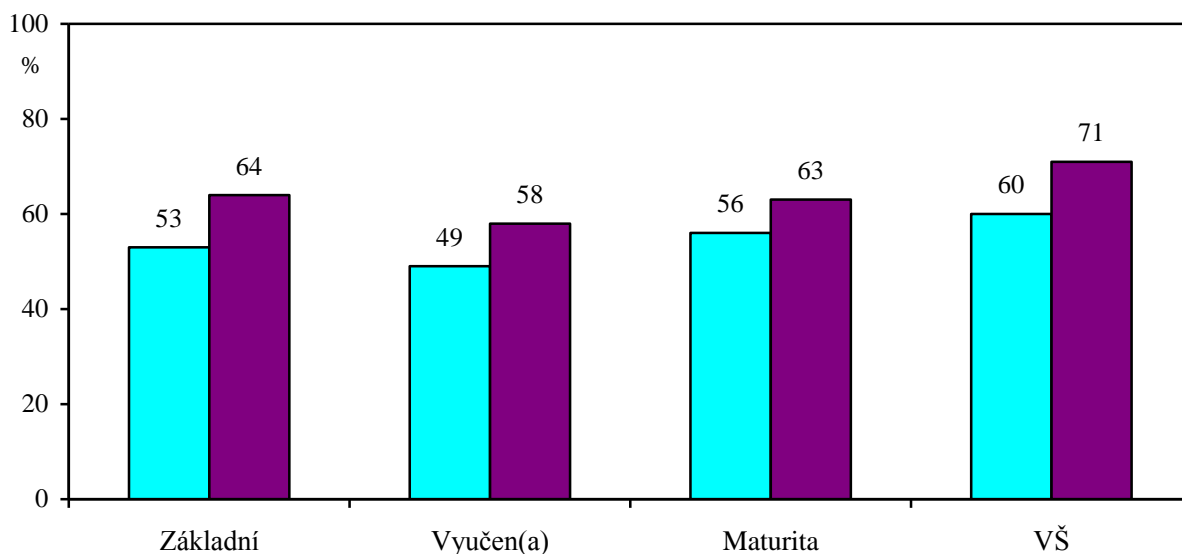

Pramen: STEM, Trendy 1993-2014

V hodnocení demokratických základů našeho systému a odborné úrovni politických elit jsou pozitivnější občané s vysokoškolským vzděláním, stoupenci ODS a TOP 09 a pravicově orientovaní lidé. Negativní postoje jsou častější mezi lidmi staršími 60 let, sympatizanty KSČM a levicově zaměřenými občany.

Hodnocení demokracie a odborné úrovni politických představitelů

Podle vzdělání (podíl odpovědí „určitě ano“ + „spíše ano“ v %)

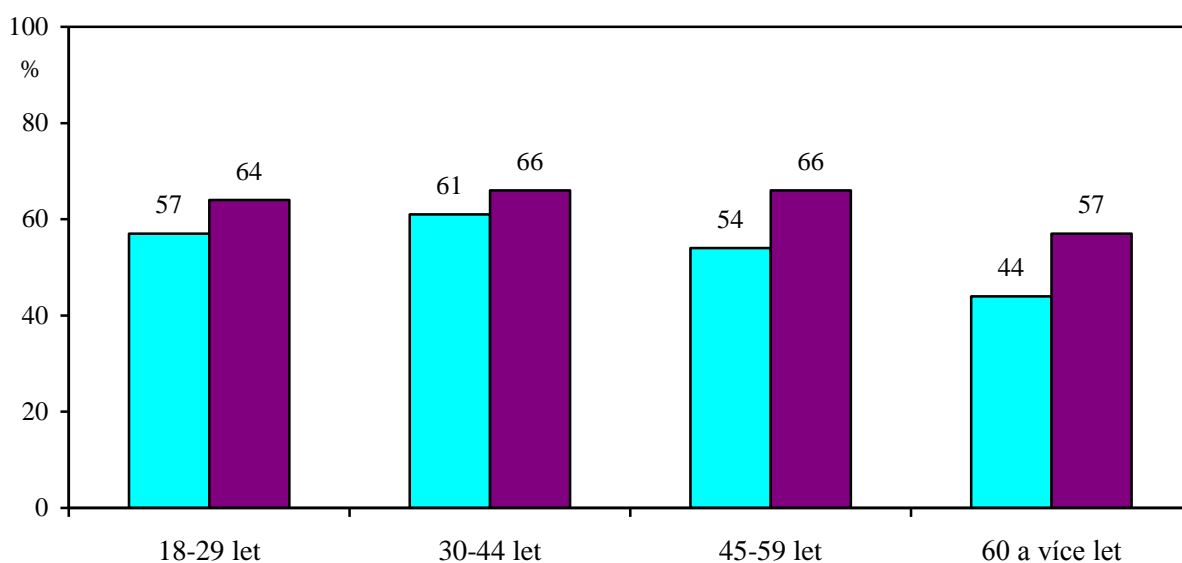
■ "Myslíte si, že se v ČR už podařilo vybudovat základy demokracie?"

■ "Myslíte si, že vedoucí představitelé politiky jsou dnes na vyšší odborné úrovni a jsou schopnější než představitelé minulého režimu před rokem 1989?"

Pramen: STEM, Trendy 11/2014, 1071 respondentů

Hodnocení demokracie a odborné úrovně politických představitelů

Podle věku (podíl odpovědí „určitě ano“ + „spíše ano“ v %)

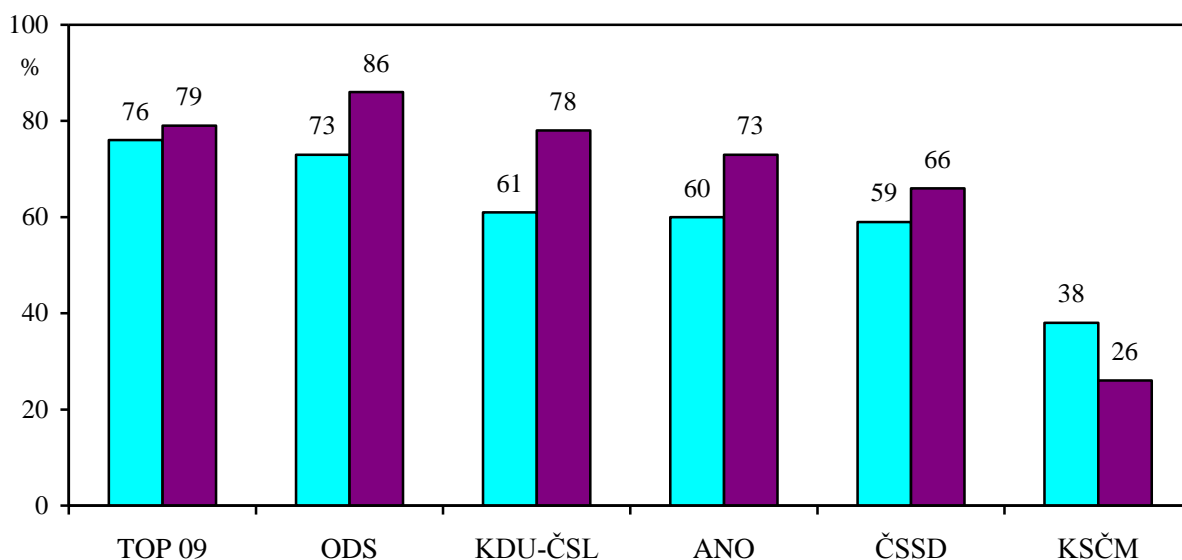
■ "Myslíte si, že se v ČR už podařilo vybudovat základy demokracie?"

■ "Myslíte si, že vedoucí představitelé politiky jsou dnes na vyšší odborné úrovni a jsou schopnější než představitelé minulého režimu před rokem 1989?"

Pramen: STEM, Trendy 11/2014, 1071 respondentů

Hodnocení demokracie a odborné úrovně politických představitelů

Podle stranických preferencí (podíl odpovědí „určitě ano“ + „spíše ano“ v %)

■ "Myslíte si, že se v ČR už podařilo vybudovat základy demokracie?"

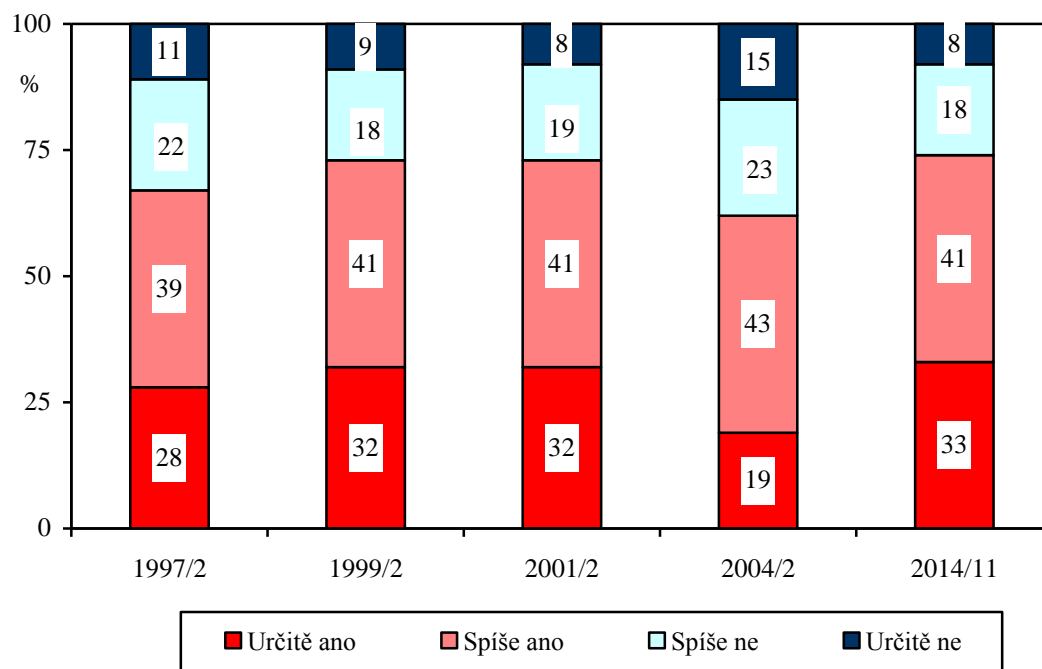
■ "Myslíte si, že vedoucí představitelé politiky jsou dnes na vyšší odborné úrovni a jsou schopnější než představitelé minulého režimu před rokem 1989?"

Pramen: STEM, Trendy 11/2014, 1071 respondentů

Pozn.: Údaje za stoupence ODS, TOP 09 a KDU-ČSL jsou vzhledem k jejich nízkému počtu v souboru pouze orientační. Údaje za příznivce Úsvitu nemůžeme kvůli jejich velmi nízkému počtu uvést.

Do sféry změn v ekonomické oblasti po roce 1989 patří restituce a kupónová privatizace. Při zpětném hodnocení restitucí třičtvrtinová většina občanů považuje za správné, že byl majetek vrácen původním vlastníkům nebo jejich dědicům. Tento názor byl většinový i v předchozích letech, v průzkumu z roku 2004 bylo však jeho zastoupení nejnižší (62 %).

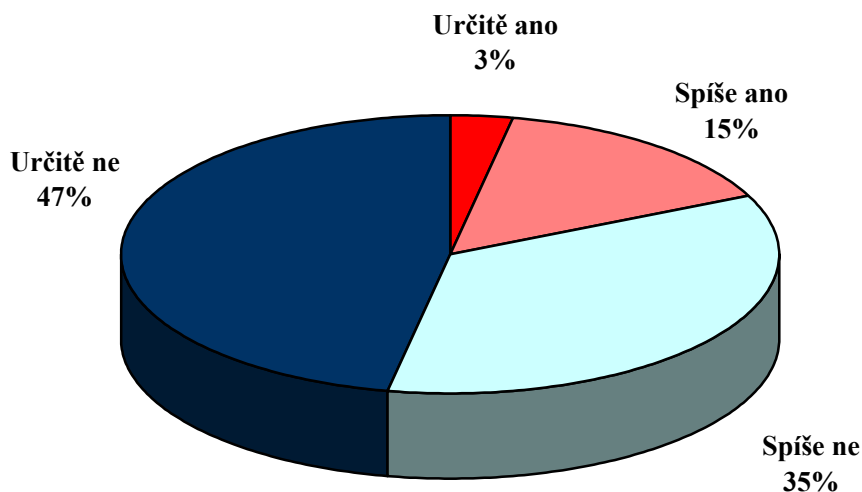
„Bylo podle Vás správné, že v restitucích byl některý majetek navrácen původním vlastníkům či jejich dědicům?“

Pramen: STEM, Trendy 1997-2014

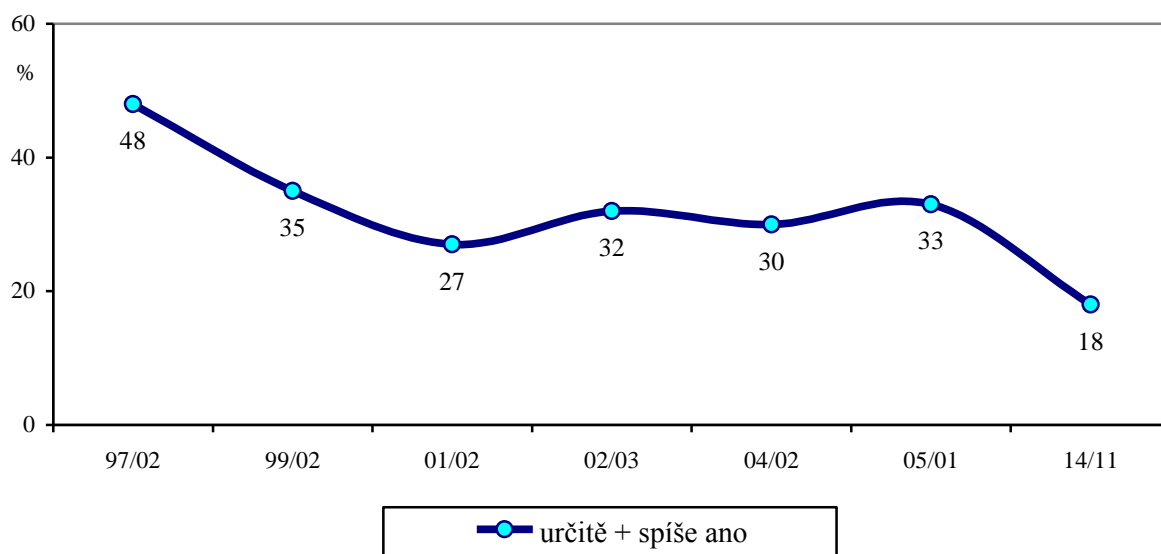
Hodnocení kupónové privatizace se z původně rozporného v roce 1997 brzy proměnilo v poměrně jasně negativní (v roce 2001 pouze zhruba čtvrtina občanů a v následujících letech zhruba třetina lidí považovala kupónovou privatizaci za správný krok). Po téměř desetileté pauze STEM položil dotázaným občanům tuto otázku znovu a ukazuje se, že více než čtyřpětinová většina veřejnosti dnes kupónovou privatizaci za správnou nepovažuje.

„Byla podle Vás kupónová privatizace správná věc?“

Pramen: STEM, Trendy 11/2014, 1071 respondentů

„Byla podle Vás kupónová privatizace správná věc?“

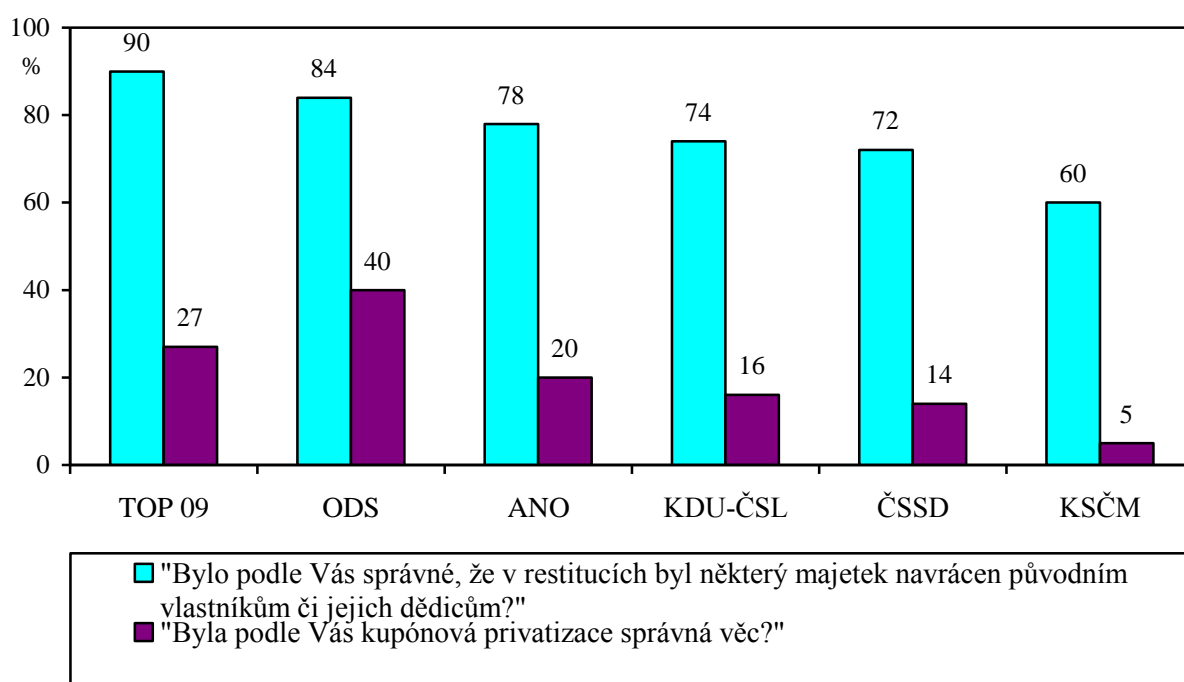

Pramen: STEM, Trendy 1997-2014

V názorech na restituce a kupónovou privatizaci se sociodemografické skupiny obyvatel příliš neliší. Projevují se však podle očekávání rozdíly podle politického zaměření respondentů. S restitucemi sice souhlasí většina sympatizantů všech parlamentních politických stran, ovšem mezi příznivci KSČM je míra souhlasu jasně nejnižší. Kritika kupónové privatizace je sice rovněž většinovým názorem v různých politických táborech, ale stoupenci ODS výrazně častěji než ostatní souhlasí s tím, že šlo o správný krok.

Hodnocení restitucí a kupónové privatizace

Podle stranických preferencí (podíl odpovědí „určitě ano“ + „spíše ano“ v %)

Pramen: STEM, Trendy 11/2014, 1071 respondentů

Pozn.: Údaje za stoupence ODS, TOP 09 a KDU-ČSL jsou vzhledem k jejich nízkému počtu v souboru pouze orientační. Údaje za příznivce Úsvitu nemůžeme kvůli jejich velmi nízkému počtu uvést.